



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-07-01/2012
P/12/127

Białystok, dnia 29 sierpnia 2012 r.

**Pani
Aldona Alkowska
Powiatowy Inspektor
Nadzoru Budowlanego
w Wysokiem Mazowieckiem**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Wysokiem Mazowieckiem („Inspektoracie”) kontrolę dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, oddanych do użytkowania na terenie powiatu wysokomazowieckiego w latach 2009 – 2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 27 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie stan dostosowania obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane² dotyczących kontroli procesu budowlanego. Negatywną ocenę uzasadnia w szczególności:

- dopuszczenie do użytkowania 10 (z 15 skontrolowanych) obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich,
- nieprawidłowe realizowanie zadania określonego w art. 81 ust. 1 pkt 1 lit. c Prawa budowlanego dotyczącego kontroli zgodności rozwiązań architektoniczno-budowlanych zawartych w dokumentacji projektowej z art. 5 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego i przepisami techniczno-budowlanymi oraz zasadami

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

² Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm. Ustawa zwana dalej „Prawem budowlanym”.

wiedzy technicznej w zakresie zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z obiektu użyteczności publicznej przez osoby niepełnosprawne,

- niepodejmowanie działań wobec projektantów, którzy wykonali projekty budowlane nie zapewniając, wbrew przepisom art. 5 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego, osobom niepełnosprawnym warunków niezbędnych do korzystania z obiektów użyteczności publicznej,
- niepodejmowanie działań celem wyeliminowania z obrotu prawnego wadliwych projektów budowlanych, zatwierdzonych w decyzjach o pozwoleniu na budowę przez Starostę Wysokomazowieckiego,
- nierzetelne przeprowadzanie kontroli obowiązkowej zakończonej budowy obiektu użyteczności publicznej,
- naruszenie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych³,
- niewdrożenie w Inspektoracie pełnego systemu kontroli zarządczej, wymaganego od 1 stycznia 2010 r. przepisami art. 68 i 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴.

1. W Inspektoracie zadania wynikające z prawa budowlanego były wykonywane – w różnej skali – nieprawidłowo, skutkiem czego blisko 67% skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej było niedostosowanych w różnym stopniu dla osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich:

- a) w latach 2009 – 2012 (I półrocze) na obszarze powiatu wysokomazowieckiego oddano do użytkowania 98 obiektów użyteczności publicznej (96 po wydaniu przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Wysokiem Mazowieckiem pozwolenia na użytkowanie, a dwa na podstawie zgłoszenia), w tym 10 – z 15 kontrolowanych przez NIK⁵ – niedostosowanych, wbrew art. 5 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego, do korzystania przez osoby niepełnosprawne. W obiektach tych nie były w różnym stopniu spełnione warunki określone w przepisach §§ 16 ust.1, 18 ust.1, 21 ust. 1-2, 62 ust. 3, 66, 71 ust. 1 i 3, 86, 193 ust. 2a i 302 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁶:
- trzy obiekty użyteczności publicznej były niedostępne dla osób niepełnosprawnych. W obiektach stwierdzono między innymi brak pochylni lub utwardzonego dojścia do budynku;
 - siedem obiektów nie było w pełni dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Stwierdzone odstępstwa od warunków technicznych dotyczyły między innymi: nie zapewnienia przestrzeni manewrowej w pomieszczeniach higienicznosanitarnych lub nieprawidłowych wymiarów pochylni, spocznika, bądź braku miejsc parkingowych dla samochodów z których korzystają osoby niepełnosprawne⁷.

W trakcie kontroli NIK, pięć z tych obiektów zostało dostosowanych do korzystania przez osoby

³ Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o ochronie danych osobowych”.

⁴ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o finansach publicznych”.

⁵ Szczegółowe oględziny obiektów użyteczności publicznej zostały przeprowadzone, na zlecenie NIK, przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Wysokiem Mazowieckiem („PINB”).

⁶ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem sprawie warunków technicznych”.

⁷ Właścicielem trzech z tych obiektów był samorząd gminny.

niepełnosprawne, a do właścicieli (zarządców) trzech obiektów, PINB wszczął postępowania administracyjne w tym zakresie;

- b) w zakresie kontroli zgodności rozwiązań architektoniczno-budowlanych zawartych w dokumentacji projektowej z przepisem art. 5 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego i rozporządzenia w sprawie warunków technicznych oraz zasadami wiedzy technicznej w zakresie zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z obiektu użyteczności publicznej osobom niepełnosprawnym (zadanie wynikające z art. 81 ust. 1 pkt 1 lit. c Prawa budowlanego). W Inspektoracie 11 z 98 projektów budowlanych zostało zbadanych pod kątem dostępności obiektów dla osób niepełnosprawnych⁸, podczas gdy 10 z 15 analizowanych przez NIK projektów miało wady w tym zakresie. Mimo nieprawidłowości w dokumentacji projektowej, Pani Inspektor w stosunku do projektantów nie wszczęła postępowania w sprawie wykroczenia z art. 93 pkt 1 Prawa budowlanego oraz wbrew art. 97 ust. 1 w związku z art. 95 pkt 4 Prawa budowlanego, nie złożyła wniosków do właściwego organu samorządu zawodowego o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie. Nie skorzystała Pani też z możliwości jaką daje art. 84b ust. 3 Prawa budowlanego i nie wystąpiła do Wojewody Podlaskiego o wznowienie postępowania lub stwierdzenie nieważności 10 decyzji o pozwoleniu na budowę (wydanych przez Starostę Wysokomazowieckiego) dotyczących niedostosowanych – na etapie projektowania i w konsekwencji na etapie realizacji – obiektów: handlowo-usługowych, kultury fizycznej, opieki medycznej oraz obiektu biurowego i kultury⁹;
- c) nierzetelnie przeprowadzano kontrole obowiązkowe zakończonej budowy obiektu użyteczności publicznej. W protokołach z kontroli ośmiu obiektów (z 10 niedostosowanych dla osób niepełnosprawnych) podano, że zostały zapewnione warunki niezbędne do korzystania przez osoby niepełnosprawne, a w przypadku budynku Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wysokiem Mazowieckiem nie zajęto stanowiska w tej sprawie. Ponowne kontrole tych samych obiektów użyteczności publicznej przeprowadzone, na zlecenie NIK, przez PINB wykazały natomiast, że 10 (66,7%) obiektów nie było, w różnym stopniu, dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich.
2. Nieprawidłowo wykonywano obowiązki wynikające z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Dopiero w trakcie kontroli NIK:
- trzem pracownikom mających dostęp do rejestrów i ewidencji prowadzonych w Inspektoracie (bazy danych osobowych) udzielono upoważnień, o których mowa w przepisach art. 37 ustawy o ochronie danych osobowych,
 - założono ewidencję osób upoważnionych do przetwarzania danych, wymaganą przepisem art. 39 tej ustawy,
 - zgłoszono zbiór danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych

⁸ Dziewięć z tych 11 projektów zostało zbadanych w II półroczu 2012 r.

⁹ Dwa obiekty, mimo wadliwych projektów, inwestorzy na etapie realizacji dostosowali do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Osobowych, stosownie do art. 40 ustawy o ochronie danych osobowych,

- opracowano dokument „Polityka bezpieczeństwa”, wymagany przepisem § 3 ust. 1 i § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych¹⁰.
3. Występowaniu stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości sprzyjał brak pełnego systemu kontroli zarządczej, który w myśl art. 68 i 69 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, powinien funkcjonować w Inspektoracie od 1 stycznia 2010 r. i uwzględniać standardy określone w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹¹. Do zakończenia kontroli NIK, Pani Inspektor określiła strukturę organizacyjną Inspektoratu, delegowała uprawnienia podległym pracownikom, opracowała kodeks postępowania etycznego pracowników Inspektoratu oraz nadzorowała wykonywanie zadań w ramach kontroli funkcjonalnej. Natomiast nie określiła Pani celów i zadań Inspektoratu oraz zasad monitorowania stopnia ich realizacji, o których mowa w pkt 2.6. załącznika do Komunikatu Ministra Finansów oraz nie podjęła działań, wbrew przepisom art. 68 ust. 2 pkt 7 ustawy o finansach publicznych, dotyczących zarządzania ryzykiem.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) sprawdzanie dokumentacji projektowej w zakresie zapewnienia warunków do korzystania z obiektów użyteczności publicznej przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich;
- 2) przeanalizowanie dokumentacji projektowej i w przypadku zaistnienia ustawowych przesłanek, wszczęcie postępowań w sprawie wykroczeń z art. 93 pkt 1 Prawa budowlanego oraz skierowanie wniosków do właściwego organu samorządu zawodowego o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie, stosownie do przepisu art. 97 ust. 1 Prawa budowlanego;
- 3) występowanie o wznowienie postępowania lub stwierdzenie nieważności decyzji o pozwoleniu na budowę, w przypadku projektów budowlanych opracowanych z naruszeniem art. 5 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego;
- 4) rzetelne przeprowadzanie kontroli obowiązkowej zakończonej budowy obiektów użyteczności publicznej.
- 5) dostosowanie systemu kontroli zarządczej do wymogów zawartych w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, w tym w szczególności wyznaczenie celów i zadań Inspektoratu oraz zasad monitorowania stopnia ich realizacji, a także określenie działań z zakresu zarządzania ryzykiem.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Inspektor, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia

¹⁰ Dz. U. Nr 100, poz. 1024.

¹¹ Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84.

pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, przysługuje Pani Inspektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku
Barbara Chilińska